

morda katerega izmed tovarišev ostrašila in se je nebi upal naštudirati. Z ozirom na to si smatram v dolžnost, napisati par besed v prilog igri, da ne bo zaradi tega šolska mladina oškodovana za mnogo krasnih pesemc. »Popotnikov« kritik trdi prvič, da bi trajala predstava spevoigre najmanj — štiri ure. Temu nasproti konstatujem da smo jo uprizorili pri nas vso v celoti in je trajala le — poldrugo uro. Odmor med posameznimi »letnimi časi« so bili seveda prav kratki, največ 4 minute. Dalje pravi g. kritik, da je potrebno za popolno priučenje vseh 15 pesemc za 3 glasove — 30 tednov. Na to odgovorjam, da sem rabil jaz nekaj več kot 4 tedne, seveda sem poučeval razen četrtkov vsak dan tudi ob nedeljah po 1—2 uri izven šolskega pouka. Res je, da je tudi toliko časa prizadejalo mnogo, mnogo truda, vendar trdim, da tako lepa igra popolnoma zasluži, da se nekoliko več žrtvujemo. Obenem pa še opomnim, da smo peli prvo pesem enoglasno, vse ostale pa dvoglasno, oziroma troglasno. Otroci tudi niso imeli nobenih not in so se vadili ter peli na posluh, kar pa ni napravljalo posebnih težav, ker so pesmi tako lahke in melodiozne, da si jih morejo prav hitro zapomniti. Edino krasna pesem »Čuj nas silni Bog!« je prizadejala precej truda in pa »Jesen je tu« v taktovnem oziru. Pri spremljevanju sem rabil harmonij s premikajočo klavijaturu tvrdke Lenarčič na Vrhniki, kar mi je posebno dobro hodilo, ker sem moral — razen prve — vse ostale pesmi znižati za $\frac{1}{2}$ in proti koncu celo za cel glas. — Izmed deklamacij je najbolj ugajala Volčeva »Osulo se je cvetje«, ki je sicer jako dolga, kakor opravičeno trdi g. kritik, a imel sem srečo, zakaj deklacija deklamovalka jo je pogodila vrlo dobro. Pri izbiranju deklamovalcev je treba pač najbolj paziti na to, da je pesem primerna deklamovalčevi individualnosti. — Predstava se je vršila v šol. sobi, kjer je bil za ta namen prirejen okusno opremljen oder in so bili otroci deklamovalci opravljeni primerno posameznim letnim časom. Spevoigro ponovimo v nedeljo 30. julija in vabim tedaj vsakega, kdor bi si jo želel ogledati, oziroma poslušati, da se potrudi ta dan v Zagorje na Notranjsko.

Rudolf Horvat, nadučitelj.

† **Vaclav Vladivoj Tomek.** Dne 12. t. m. je umrl v Pragi nestor čeških historikov, po Palackem najuglednejši češki zgodovinar, historiograf zlate Prage, sodobnik Jungmannov in Riegrov, Vaclav Vladivoj Tomek, star 88 let.

Pri volitvah v dunajske okrajne šolske svete so baje z veliko večino zmagali krščanskococialni kandidati. Ubogo dunajsko učitelstvo!

Zaradi bolezni prodam skoraj čisto novo delo »Weltall u. Menschheit«, ki obsega 5 velikih ilustrovanih knjig, za polovično ceno 50 K.

Postojna, 13. junija 1905. Davorin Tratnik, učitelj.

Razgled po šolskem svetu.

— Šola, kakršno bi rabili tudi Slovenci. O čemer se pri nas še govoriti ne upamo, kar se nam zdi nedosegljiv ideal, to so Nemci že uvedli v prakso. To je: ustanavljanje takih šol, ki dajejo otrokom za življenje dovolj izobrazbe in vaje v poljedelskih opravilih. To so šole, ki so na posestvih, kjer gospodarijo učenci sami. To misel je prvi uresničil dr. Lietz s svojo vzgojevalnico v Lesenburgu na Harzu. On sam popisuje svojo šolo tako le: »Mislil sem si od zahoda proti vzhodu se razproširajočo dolino, po kateri teče potok med krasnimi lokami. Za senožeti navzgor leže njive, za njivami pa gozd. Na sredi doline je dvor. Na obeh njegovih straneh je 115 arov lok, okolo 750 arov polja, 430 arov gozda, 50 arov pašnikov, na katerih je na tisoče sadnih dreves, 11 arov vrtov in 4 ari ribnikov. Posestvo nam daje v obilici vsega, česar potrebujemo za življenje. Ima čredo sedemdesetih glav govede, 250 ovac, 50 prešičev, 11 konj in 3 žrebeta. Tu lahko vsakdo vidi, kako raste, kako se dobiva in pripravlja to, kar dobimo na mizo. Tu je obenem mnogostranska prilika za vrtnarsko, zemljedelsko in gozdarsko delo. Na posestvu sejemo žito, žanjemo, meljemo in pečemo. Na posestvu molzemo mleko in delamo maslo in sir.«

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1104.

Kranjsko.

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem potoku z enim vzpo- rednim razredom sta stalno, oziroma začasno popolniti dve učni mesti.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj pred- pisanim potom najkasneje do 10. julija 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo po- polno telesno sposobnost za šolsko službo.

Moški prosilci imajo prednost!

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 10. junija 1905.

Št. 1149.

Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 12. junija 1905, št. 2007, se izpraznjeno nadučiteljsko mesto v Dobropoljah vnovič razpisuje.

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 1. julija 1905.

Dostavlja se, da imajo pri prvem razpisu vložene prošnje tudi za ta razpis veljavo.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 15. junija 1905.

Št. 483.

Na ljudski šoli v Moravčah, ki se bo razširila v trirazredno šolo, je s pričetkom šolskega leta 1905/6 stalno oddati novo učno mesto s postavnimi prejemki.

Prošnje je predpisanim potom vlagati do 15. julija t. l.

Prosilci ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi, morajo svoji prošnji za stalno nameščenje priložiti državno-zdrav- niško izpričevalo o fizični sposobnosti za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 13. junija 1905.

Št. 1013.

Na trirazredni ljudski šoli v Gorjah se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj pred- pisanim potom do 10. julija 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno na- meščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica, dne 14. 6. 1905.

Št. 1410.

Na deškem oddelku štirirazredne ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati s pričetkom šolskega leta 1905/6 učno mesto s postavnimi prejemki. Oziralo se bo v prvi vrsti na moške pro- silce in prošnje, ki so došle vsled razpisa z dne 30. decembra 1904, št. 2705, obdržijo veljavo.

Nove opremljene prošnje je poslati lesem službenim potom do 4. julija 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati s izpričevalom državnega zdrav- nika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 18. junija 1905.

Pouk o gospodinjstvu v ponavljalni šoli.

Poročala Jerica Zemljanova pri občnem zboru Učiteljskega društva za ljubljansko okolico dne 8. junija 1905.

(Dalje.)

Zemljepis! Da bi ponavljali Avstrijsko-Ogrsko ali celo Nemčijo? To bi bila naravnost nesmisel. Dekleta naj poznajo doobra svojo materno deželo, to naj ljubijo, spoštujejo in vidijo v nji vse dike in krasote, ki je na njih tako bogata naša dežela. Slovenka—in najsi je naobražena ali preprosta — naj čuti v sebi ponos na svojo domovino. — Velike važ- nosti za naša dekleta je tudi to, da znajo popisati pot od doma v Ameriko. Vsaj za naš kraj se mi zdi to prepotrebno, kjer skoro ni hiše, iz katere bi ne bil kdo v Ameriki. Pri- godi se večkrat, da gre tudi mlado dekletje tja, zlasti če ima že kakega svojca tam. Kako je težavna in tudi nevarna dolga pot za neizkušeno dekletje, ki morda še ni prišlo dalje kot do

Ljubljane. Znana ji je le pot do mesta, a cesta dalje v svet ji je tuja kakor otroku v bajkah. Prav nič ne ve, ali se pelje proti severu ali jugu. Vozi se, a ne ve, kam. In ravno v sedanjem času, ko je povsod toliko židovskih agentov, ki so jim izročeni ljudje, potujoči v Ameriko, na milost in nemilost, se lahko in večkrat pripeti, da odvedejo mlada, neizkušena dekleta n. pr. kam v Aleksandrijo, namesto v Ameriko. In dekleta ne ve, kam se pelje, saj ji ni znana pot, znano niti eno mesto, mimo katerega bi se morala voziti. Poznajo naj torej vsaj znamenitejša mesta in večje kraje, mimo katerih se vozijo ali kjer presedajo na drugo železnico ali na parnik.

Prirodnoznanstvo bodi omejeno na domače živali, na sadni vrt, prezračevanje in snaženje sob in drugih prostorov, snaženje obleke, perila, kako ravnati s tem i. t. d. Velike važnosti za vsako dekletinjo in gospodinjo pa je, da pozna vsaj najnavadnejša zdravila in da zna ravnati z bolnikom, in to je tem večje važnosti, ker nimamo zdravnikov pri rokah. In baš ob postrežbi bolnikov gospodinja ali tudi mlado dekletko pokaže najlepše lastnosti: potrpežljivost in požrtvovalnost. Kolikokrat je vztrajna, požrtvovalna ljubezen ob bolniški postelji iztrgala drago življenje neusmiljeni koščeni roki. Kako je ravnati z bolniki, o tem ne bom pripovedovala, svetujem le, da je dobro omeniti dekletom prekornostne knjige, ki jo je izdala pred nekaj leti družba sv. Mohorja, »Postrežba bolnikom«. Brez te knjige naj bi pač ne bila nobena hiša.

In ročno delo? V ponavljalni šoli naj po mojem mnenju krpajo in zopet krpajo. Kvačkati čipke in plesti nogavice — tega so se naučile deklice v vsakdanji šoli. Šivati in krojiti oblek ne moremo v ponavljalnici. A krpajo pa se nauče prav lahko, in to je največje važnosti. Saj obleka je vsaka lepa, da le ni nesnažna in raztrgana.

To bi bili le nekateri in bolj površni migljaji, kako in kaj se ima učiti v ponavljalni šoli. Prav potrebno bi pa bilo, da poizkusiš z deklicami to tudi praktično. Lepe besede najdejo le časih lepo mesto. Vlečejo in vzpodbujajo pa samo zgledi. Vprašala se boš: Kje naj pa vzamem za prakso časa, kje prilike in sredstev? Da, stalo te bo marsikaj truda in požrtvovalnosti, časih dobiš v plačilo tudi pikro besedo. A učiteljica si, živiš med narodom, zato je tvoja sveta dolžnost, da živiš zanj, da mu žrtvuješ vsaj nekaj ur na teden. »Dolžan ni samo, kar velewa mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.« Torej ne preziraj tega svojega naroda, ne sramuj se ga in ne beži od njega! Vidiš rane njegove, leči mu jih! Imeti pa moraš veselje in zanimanje do stvari, treba je trdne volje in železne vztrajnosti.

Oglej si semintja kmetiško stanovanje! O, koliko nesnage, koliko nereda povsod! Da, marsikje je v hlevu več snage nego v hiši, kuhinji, jedilni shrambi. Človek bi se zgražal nad tem, pa ali moreš zahtevati boljšega, ako gospodinja sama ne ve tega izboljšati? Navajena je živeti v blatu in nesnagi, tako se je rodila, tako živela. Nihče je ni poučil boljšega. Zato si misli, da je nemogoče drugače, kakor se je naučila od matere, babice. A dalo bi se vendarle pomoči v marsičem. Saj je tudi naša preprosta žena dovzetna za lepo, torej ne bo težko, pripraviti jo do tega, da bi imela lepšo kočo, dom rednejši, da bi mogla sebe in svojce bolje hraniti, živeti lepše, človeku dostojneje življenje. Da, dalo bi se kar tiho, neopaženo, a sigurno ustvariti tudi kočarju lepšo in boljšo bodočnost. — Res je, da najdeš tuintam čedno stanovanje, pomita tla, poribane mize, klopi i. t. d., a to so častne izjeme. Navadno pa je, kot sem omenila. Torej nauči deklice boljšega, pokaži jim, kako ti naj uredi dom udobneje. Dodaj 2

uram, ki sta odločeni za ponavljalno šolo, še 2 uri na teden, toda izven šolske sobe v svojem stanovanju. Daj, povabi jih enkrat v stanovanje, v sobo, da vidijo, kako se mora stanovanje temeljito očistiti. Vse hkratu ne moreš, če jih imaš veliko število, razdeli jih torej na 2 ali 3 skupine in povabi zdaj ta, prihodnjič zopet drugi oddelek. Danes torej je treba poribati in temeljito posnažiti učiteljičino stanovanje. Deklice, na delo, da vidimo, kaj znate, kaj morete! Z veseljem se bodo lotile dela, tekmovala druga z drugo. Učiteljica naj kaže, uči, bodri, vzame naj sama ščet in metlo v roko, da vidijo, kako in kaj. Ta naj pometa, druga briše prah, iztepa preproge, prte. Med delom učiteljica izprašuje, kako izvršujejo to delo doma, je li vsak dan pometeno, pobrisan prah, pomita miza in stoli, ali so poribana tla pred prazniki i. t. d. Pohvaliti je one ki so posebno pripravne in ročne. Ko je soba izprašena, tedaj se poribljajo tla in tudi to delo izvršijo deklice same. Ko je poribano, vsaka reč zopet na svojem prostoru, preproge pogrnjene, soba torej lepo in lično urejena, tedaj pa v kuhinjo. Mislim, da bo vsaka učiteljica dala drage volje malo kave, — mleko ti donesejo deklice same — da jim napraviš preprost zajtrk. Same naj zakurijo, pristavijo mleko in vodo za kavo. Pripravijo, skodelice, žlice in kar je treba, mizo pogrnejo s prtom. Ko je skuhano, vse pripravljeno, posedejo deklice okolo mize, učiteljica med nje in pije kavo z istotake skodelice kakor one. O, kako jim gre kava v slast, pripravljena morda prav tako kot doma, a tu jim diši vse boljše, ker je vse ličneje, saj jed in pijača dišita iz čiste posode mnogo bolje. Po zajtrku se dvignejo in pomijejo pod učiteljičinim nadzorstvom posodo. Ta naj pazi, da je pomito, vse čisto, lepo izbrisano, da se posoda sveti, na kar najmanj pazijo doma. Uprav pedantična naj bo pri snaženju. Nekoliko je gotovo vsaka gizdava, da bo želela, ustreči učiteljičini želji.

Drugi četrtek naj učiteljica določi v to, da pripravijo na njenem stanovanju preprost obed. Kaj naj kuhajo, določijo deklice same. Potrebne reči za obed donesejo tudi same. Uverjena sem, da bo vsaka mati (vsaj iz boljše hiše) rada dala, za kar jo poprosi hčerka, čeprav se ji zdi učiteljičina odredba smešna, a končno je vesela, da sme njena hči k učiteljici na dom. Pripravijo naj torej preprost obed, saj zato ne gre, kaj in kako kuhajo, le kako pripravijo in denejo na mizo. Deklice naj vidijo, kako se pripravi tudi preprosto kosilce slastno, ako je to vse v snažnih in čistih posodah, ako je miza pogrnjena s prtom. Ko je obed pripravljen, posedejo okolo mize, vsaka krožnik pred seboj, skleda sredi mize. Ob ed, ki so ga pripravile deklice same, ali so vsaj pomagale pri tem, bel prt na mizi, čisti krožniki pred vsako, vse to bo deklice veselilo in jed jim pojde v slast. Med obedom jim učiteljica pripoveduje, koliko boljše diši jed, in najsi je pripravljena še na tako preprost način, ako je miza pogrnjena in pred vsakomur krožnik. Doma jedo vsi iz ene in iste skleda pri nepogrnjeni mizi. Res je, da imajo nekateri lepe, bele, hrastove mize, ki so tudi večkrat pomite, a kaj pomagajo?

(Konec.)

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.